

Мова відіграє важливу роль не лише у становленні націй, але й у житті кожної людини, адже слова мають свою енергетику, а отже – чинять вплив на нас із вами. Вчені давно дійшли висновку, що найкращі рослинні продукти для людини – ті, які виростили у її країні. Таку їжу людський організм засвоює значно краще, аніж закордонну. Те саме можна й сказати про мову.

Ми розповімо вам дещо цікаве про українську мову.

Всі з дитинства знайомі з явищем **синонімії** в українській мові. Фактично на кожне слово доводяться інші з подібним значенням – синоніми. Цікаво, що «*найсинонімічнішим*» є простеньке дієслово **«бити»**. До нього знавці української мови дібрали цілих 45 синонімів: гамселити, гріти, періщити, гатити, молотити, дубцювати, трощити, гепати, гилити, голомшити, кулачити, маніжити, локшити, потрошити, хвої́ти, шпарити, чухрати, хворостити, лупцювати, лупити, дубасити...

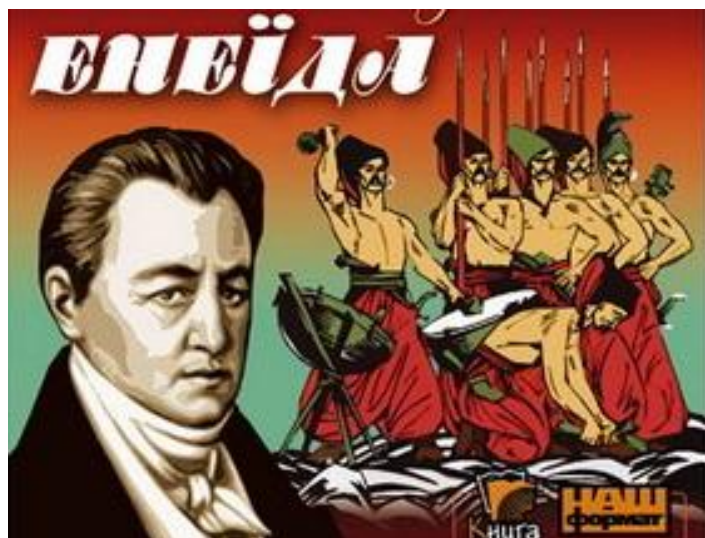
Серед науковців побутує думка, що мова, якою розмовляє людина, визначає спосіб її мислення, впливає на манери, поведінку та навіть зовнішність! Вам, певно, доводилося помічати, що людина, яка довгий час живе поза межами батьківщини, стає зовсім не схожою на себе.

Цікаве про українську мову свого часу писав філолог Михайло Красуський. Згідно з його науковою працею **«Давність української мови»** (1880 рік), наша мова – першооснова багатьох мов Європи та Індії. І як один із прикладів наводить походження та утворення однокореневих слів від слова **"ХОДИТИ"**: "Від українського слова ходити походить находити, знаходити, а по тому й знахар, або той, що знає де що знайти, як взятися за справу та інше. Звідси нове слово знати, санскритською пишеться gnatum, вимовляється — "джнатум", означає "знати". З цього бачимо, що первісне українське з перетворене на g (дж), у латині на g (г), в німецькій та англійській на k, в італійській та французькій на c - наприклад conoscere, connaitre (знати). У тому ж, що й знахар та знати походять від знаходити (по польському — znachodzic), неможливо сумніватися".

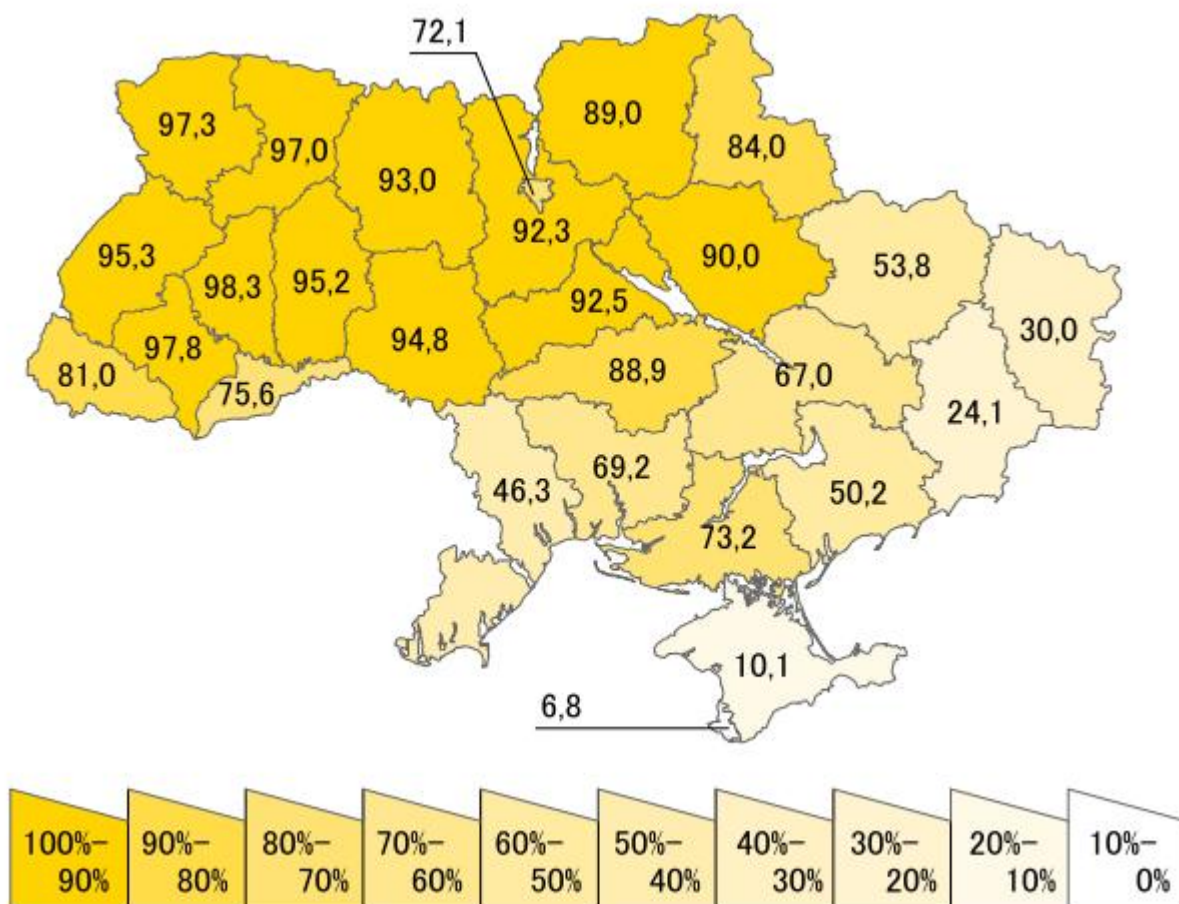
Михайло Красуський стверджував, що всі слов'янські народи краще розуміють українську мову, ніж російську. Скажімо, поляку, словакові, чеху, сербові легше спілкуватися із українцем, ніж росіянином. Ці дослідження привели до висновку, що українська мова старша, аніж латинська, грецька чи старослов'янська.

Ближче до сьомого століття українська мова вже більш-менш була схожа на сучасну, хоча вона і зазнавала чималих мовних впливів. Та наразі наша мова – одна з найрозвиненіших та найбагатших мов світу, чим ми не можемо не пишатися.

Найдавніша згадка про українську мову датується 858 роком, а вперше українська мова була прирівняна до рівня літературної мови в кінці XVIII століття після виходу у 1798 році першого видання "Енеїди", автором якої є Іван Котляревський. **Саме його і вважають засновником нової української літературної мови.**

Українська мова є однією з найпоширеніших мов у світі і за кількістю носіїв посідає 26-те місце. Також вона є другою за поширеністю серед мов слов'янського походження після російської мови. На території України більше 32 мільйонів осіб спілкуються українською мовою. Ще близько 4,2 млн. українців проживають у Російській Федерації і також знають українську мову.

Українська мова як рідна в Україні по областях за переписом 2001 р.

Цікавим фактом про українську мову є те, що вона входить до трійки найкрасивіших мов у світі. На мовних конкурсах в Італії та Франції її визнавали другою за мелодійністю мовою світу.

Найбільш вживаною літерою в українському алфавіті є літера **"п"**. Також на цю літеру починається найбільша кількість слів. А **найрідше вживаною літерою** українського алфавіту є **"ф"**. В українській мові слова, які починаються з цієї літери, в більшості випадків запозичені з інших мов.

Найдовшим словом в українській мові, що містить тридцять літер, є **"дихлордифенілтрихлорметилметан"** — *назва одного з пестицидів*.

Найдовша аббревіатура в українській мові — це, мабуть, **ЦНДІТЕДМП** — Центральний науково-дослідний інститут інформації і техніко-економічних досліджень з матеріально-технічного постачання. Аббревіатура містить дев'ять літер.

На мові племені австралійських аборигенів, що проживають у долині річки Муррей, "один" звучить як "енеа", "два" — як "петчевал", а "п'ять" можна сказати вісьмома різними способами, наприклад "петчевал петчевал енеа".

Найбільш ємним на Землі словом вважається **"маміхлапінатана"**, що означає *"дивитися один на одного в надії, що хто-небудь погодиться зробити те, чого бажають обидві сторони, але не хочуть робити"*.

В арабській мові 28 букв, які на кінці слова пишуться інакше, ніж у середині, в єврейській — 5 таких букв, у грецькій — одна, а в інших європейських мовах таких букв немає.

AD і BC у позначеннях дат означають **Anno Domini і Before Christ**.

"Абсурд" у перекладі з латинської означає "від глухого" (ab surdo).

"Сонячне затемнення" на латині звучатиме як "defectus solis".

Скорочена англійська назва Різдва **"Xmas"** містить на першому місці зовсім не латинську букву "ікс", а грецьку букву "хі", яка використовувалася в середньовічних манускриптах як аббревіатура слова "Христос" (тобто **xus = christus**).

Жителі **Папуа Нової Гвінеї** розмовляють майже на 700 мовах (це складає приблизно 15% від усіх мов світу). Серед цих мов існує безліч місцевих діалектів, що використовуються для спілкування людей між селами.

Назви знаків Зодіаку латиною звучать так: Водолій – Акваріус, Риби – Пісces, Овен – Арієс, Телець – Таврус, Близнюки – Геміні, Рак – Канцер, Лев – Лео, Діва – Вірген, Ваги – Лібра, Скорпіон – Скорпіус, Стрілець – Сагіттаріус, Козеріг – Капрікорнус.

“Ермітаж” в перекладі з французької означає “місце усамітнення”.

“Симпозіум” в перекладі з латині означає “спільна пиятика”.

Найдавніша зі збережених до цих пір буква алфавіту – О.

Найдовшим в світі словом-паліндромом є фінське слово “saippuakivikauppias”, що означає “торговець шовком”.

Пі-

не-

На африканському континенті більше 1000 різних мов. А у мови берберів в вічній Африці навіть немає письмової форми.

Назви днів тижня у негрів племені Акан вимовляються як (відповідно): Джуда, Бенедьо, Мунуда, Яуда, Тидала, да і Квасіда.

У китайському письмі ієрогліф, що позначає “трудність, неприємність” зображається як дві жінки під одним дахом.

Almost – найдовше слово англійської мови, в якому всі букви розташовані в алфавітному порядку.

Слова персидського походження “**піжама**” і “**валіза**” мають один і той же корінь (“**пі-Джомо**”, “**Джомодан**”).

Назва острова Кюрасао в дослівному перекладі з іспанської означає “смажений священик” (cura asado).

У Стародавньому Єгипті **абрикос** називали “**сонячним яйцем**”.

На філіппінській мові “**привіт**” звучатиме як “мабухай”.

«Фудзіяма» у перекладі з японської означає «крута гора».

До XIV століття на Русі всі непристойні слова називалися «безглуздими дієсловами».

В англійській мові немає слів, що римуються із словами **month, orange, silver i purple**.

У алфавіті камбоджійців **72 букви**, а в алфавіті тубільців острова Бугенвіль – всього **11**.

Слова «**бадьорість**» і «**чай**» позначаються однаковими ієрогліфами в китайській мові.

У XIX столітті в російських перекладах «**Айвенго**» називали по-російськи – «**Іван-гоє**».

Слово «**метро**» японською складається з трьох ієрогліфів, що означають «**низ**», «**грунт**» і «**залізо**».

Штучна міжнародна мова **есперанто** був створена в 1887 році варшавським лікарем Л. Заменгофом.

Найдовші англійські слова, в яких немає ні однієї голосної – «**rhythms**» і «**syzygy**».

«**Сахара**» у перекладі з арабської означає «**пустеля**».

В англійській мові більше 600 000 слів.

Латинська назва Міккі-Мауса – Мікаел Мускулус.

Слова «**про запас**», «**ва-банк**» і «**анфас**» – прислівники.

Латинської букви **W** в латинському алфавіті немає.

У китайському письмі більше 40 000 символів.

У письменника Ернеста Вінсента Райта є роман “Тедсбі”, що складається з більш ніж 50 000 слів. У всьому романі немає жодної букви Е (найчастішої букви англійської мови).

Американський політик Бенджамін Франклін зібрав більше 200 синонімів слова “п’яний” (англ. drunk), включаючи такі шедеври як “cherry-merry”, “nimptopsical” і “soaked”.

В ООН існує тільки шість офіційних мов: англійська, французька, арабська, китайська, російська та іспанська.

Цікаві факти української історії, культури та народознавства

Найдавнішими українськими поетесами, імена яких відомі й про яких збереглися документальні свідчення, є інокія **Анісія Парфенівна і Анна Люболичівна**; жили вони, очевидно, в кінці XVI – на початку XVIII ст. і залишили акровірші, де вписано їхні імена.

Найпершим видатним українським поетом, ім'я і твори якого ми знаємо, треба вважати **Павла Русина** з Кросна (близько 1470-1517). Він довго працював у Кракові, викладаючи у тамтешній академії, бував він в Угорщині, жив у Відні. В своїх творах з любов'ю описує рідну землю, означення "русин" для нього – "слово солодке", і він гордий з того, що носить таке ім'я.

Найстарішою українською піснею, запис якої зберігся до наших днів, вважається пісня **"Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш?"**

Найбільше перекладений літературний твір – **"Заповіт"** Т.Г. Шевченка. Його перекладали на 147 мов народів світу.

Найбільша кількість псевдонімів була у **О. Кониського** – 141, у **І. Франка** – 99, **О. Маковей** користувався 56 псевдонімами.

Найдовший псевдонім мав, мабуть, **Григорій Квітка-Основ'яненко**: "Любопытный Аверьян, состоящий не у дел коллежский протоколист, имеющий хождения по тяжбыным делам и по денежным взысканиям".

Найпершим фаховим продавцем книжкової продукції вважається друкар М. Сльозка. За старих часів, тобто в XVII-XVIII ст., книги продавалися насамперед у друкарнях. М. Сльозка винайшов нову форму розповсюдження друкованого слова: продавав видання Львівського братства, роз'їжджаючи по ярмарках.

Найдавніші прізвища, тобто власні особові назви, близькі за значенням до сучасних прізвищ, зафіксовані в українських пам'ятках ділової мови — грамотах XIV - XV ст. Це князь **Іван Васильович Чорторийський**, пан **Іван Чорний**, пан **Воячко Рогатинський**. Характерно, що все це прізвища людей, котрі належали до тодішньої суспільної верхівки, прізвища князів, магнатів, власників великих земельних маєтків. Чому саме в них з'явилися прізвища? Ці люди купували і продавали свої села й інші маєтності, записували їх у спадок дітям, родичам, і ці юридичні дії потребували оформлення відповідними документами. А для дітей чи онуків було вигідно, щоб прізвище свідчило про те, що вони нащадки і спадкоємці такого-то предка.

Цікаві літературні постаті

Перед смертю **Г.Сковорода** відвідав свого учня Ковалинського в селі Хотетово на Орловщині. В кінці серпня він вирушив звідти на батьківщину. Обіймаючи учня, Сковорода сказав:

—Можливо, я тебе більше не побачу. Вибач!

Дорогою потратив Сковорода в дощі і мусив затриматися в Курську. Нарешті він дістався до Іванівки, до поміщика Ковалевського, де якийсь час жив і раніше. Як оповідає легенда, був чудовий день. За обідом Сковорода був дуже веселий, розповідав про свої блукання і пригоди. Після обіду пішов у сад, де і знайшов його господар: Сковорода із заступом у руках рив яму під

крислатою липою.

— Пора, друже, закінчити мандри, пора заспокоїтися, — сказав він. Проситиму в тебе останнє. Хай буде тут моя могила.

Сковорода зайшов у свою кімнату і більше не виходив. А наступного дня його знайшли вже мертвим.

М.Костомаров мав феноменальну пам'ять. Він міг не тільки цитувати окремі місця з літописів, але й цілі акти й документа. З пам'яті виголошував великі шматки шевченко-вих поезій і вірші інших улюблених поетів, декламуючи часто Байрона, Шіллера, Гете та Максимовича. А найбільше подобалися йому українські думи: поет-учений пам'ятав не тільки тексти всіх дум, але й усі відомі їхні варіанти.

Вмираючи, батько Т. Шевченка розпорядився, як то годиться, своїм скромним майном та господарством. Його воля дивує надзвичайною проникливістю щодо майбутнього генія українського народу, свого сина;

— Синові Тарасові з мого хазяйства нічого не треба, — сказав батько. — Він не буде абияким чоловіком. З нього вийде або щось дуже добре, або велике ледащо.

Письменник **Анатоль Свидницький** був гарний, як дівчина. Шкільні товариші прозвали його "Наталкою", натякаючи на вроду і ніжну вдачу. Він мав живі блискучі очі, лагідне і задумливе обличчя. У побуті був простий і привітний. Любив співати і сам складав пісні. Його пісня "В полі доля стояла" стала народною.

Все життя **Лесі Українки** було боротьбою з хворобою. Перші ознаки сухот з'явились у Лесі в 11-12 років — цією хворобою була уражена в неї рука. Наприкінці 80-х — на початку 90-х років хвороба ослабла, але в середині 90-х перекинулася на ногу. 1897 року дівчині роблять операцію в Берліні, але 1901 року, після того, як Леся Українка доглядала хворого С.Мержинського, вона захворіла на сухоти легень. Відтоді поетеса жила в санаторіях: в Карпатах, в Сан-Ремо, дві зими на Кавказі. Потім — Ялта, Кутаїсі, знову Берлін. Писала Леся в гарячковім натхненні, бо поспішала висловити все, що було на серці.

Найбільше мов серед українців знав **Агатангел Кримський** — український вчений, письменник, перекладач. Коли його запитували, скільки мов він знає, відповідав: "Мабуть, із шістдесят, а то й більше!" У дитячі роки він досконало вивчив німецьку, французьку та англійську мови. В юнацькі добре оволодів грецькою, турецькою, італійською, давньоєврейською, санскритом. Мови він вивчав до кінця життя, став ученим-орієнталістом світового рівня, спеціалістом з арабістики, тюркології та іраністики і лишив після себе понад тисячу наукових праць. Він перший доніс до українського читача безпосередньо з оригіналів східну поезію, зробив переклад цілої її антології IX-XV ст., додавши вступні наукові довідки.

І. Франкові подобався одяг сірого кольору. Майже завжди носив він вишивану сорочку. Любив носити нешнуровані черевики. На урочисті прийоми одягав чорного фрака. В їжі Франко був невибагливий, не кутив, зрідка випивав чарку далматинського вина "Злата Ріца". Був письменник завзятим рибалкою. Вудкою не любив ловити, зате кохавсь у сітках, які сам плів. Друга пристрасть І. Франка — збирання грибів, яке часто співпадало з його пішими прогулянками. Довгий час мріяв Франко купити велосипеда, але так і не купив. Зовсім не любив письменник полювання.

Перебуваючи у Парижі, **Марко Вовчок** заприятелювала із знаменитим французьким фантастом **Жюлем Верном**. Наслідком їхньої дружби було те, що Жюль Верн дав українській письменниці виключне право перекладу його творів на російську мову. Вона переклала 15 пригодницьких та науково-фантастичних романів Ж.Верна і сприяла популярності цього письменника в Росії.

Хто не знає, яку важливу роль в перших роках інтелектуального і морального розвитку молодого **Т. Шевченка** зіграла його дружба із художником **Іваном Сошенком**! Вважається, що саме він познайомив ще нікому невідомого митця-кріпака з Є. Гребінкою, В. Григоровичем, О. Венеціановим, а через них — з К. Брюлловим, В. Жуковським. А з М.В. Гоголем поет не був знайомим. Такі загальновідомі висновки шевченкознавців.

Але ось, досліджуючи невідомі та маловідомі сторінки життя і творчості Т.Г.Шевченка та М.В. Гоголя, наш сучасник, український письменник Мечислав Гаско виявив переконливі докази протилежного — не Сошенко, а Гоголь, особисто знаючи Шевченка, ввів його в коло відомих художників та письменників. Не Сошенко, а Гоголь, ймовірно, є прототипом головного героя багато в чому автобіографічної повісті Шевченка "Художник". Висунув Гаско і цікаву гіпотезу про ймовірність знайомства Шевченка з Пушкіним і Лермонтовим, що раніше заперечувалося.